

Pohjois-Suomi
Aluehallintovirasto
Ympäristöluvut

LUPAPÄÄTÖS
Nro 138/10/1
Dnro PSAVI/215/04.08/2010
Annettu julkipanon jälkeen
31.12.2010

ASIA

Alanteen kalankasvatuslaitoksen ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräysten tarkistaminen, Suomussalmi

LUVAN HAKIJA

Kuhmon Eko-Kala Oy
Järveläntie 135
88820 Katerma

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS	4
TOIMINTA JA SEN SIJAINTI	4
LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISEN PERUSTE	4
LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	4
TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA KAAVOITUSTILANNE	4
TOIMINTA.....	5
Yleiskuvaus toiminnasta.....	5
Vesilain mukainen toiminta	5
Ympäristönsuojelulain mukainen toiminta	5
Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)	6
YMPÄRISTÖKUORMITUS	7
Päästöt pintavesiin.....	7
Muut päästöt ja jätteet.....	7
YMPÄRISTÖN TILA HANKKEEN VAIKUTUSALUEELLA.....	8
Suojelukohteet ja pohjavesialueet	8
Asutus ja muu rakennettu ympäristö	8
Yleiskuvaus vesistöstä	8
Vesistön tila ja käyttö	8
Vedenlaatu ja vesistön käyttökelpoisuus.....	8
Kalasto ja kalastus	10
TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN	11
Vaikutus pintavesiin	11
Vaikutus kalastukseen ja kalastoon	11
Riskit ja häiriötilanteet	12
Muut ympäristövaikutukset.....	12
TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU	12
ESITETYT MUUT TOIMENPITEET JA KORVAUKSET VESISTÖN PILAANTUMISESTA.....	12
LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY	13
Lupahakemuksesta tiedottaminen.....	13
Muistutukset ja vaatimukset	13
Hakijan kuuleminen ja selitys	16
Hakemuksen täydennys.....	17
MERKINTÄ	17
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU.....	17
LUPAMÄÄRÄYKSET	17
Vesitalousluvan määräykset	17
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi.....	18
Päästöt pintavesiin.....	18
Päästöt ilmaan	19
Jätteet ja niiden käsittely ja hyödyntäminen	19
Varastointi.....	19
Tarkkailu- ja raportointimääräykset	19
Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet	19
Toiminnan lopettaminen.....	20
OHJAUS ENNAKOIMATTOMAN VAHINGON VARALTA	20
RATKAISUN PERUSTELUT	20
Lupamääräysten tarkistamisen edellytykset.....	20
Ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamisen edellytykset.....	20
Vesitalousluvan lupamääräysten tarkistamisen edellytykset	21
Lupamääräysten perustelut.....	21
Vesitalousluvan lupamääräysten perustelut	21
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi	21
Tarkkailu- ja raportointimääräysten perustelut.....	22
Häiriöt ja muut poikkeukselliset tilanteet.....	22
Toiminnan lopettaminen.....	22

LAUSUNTO YKSILÖIDYISTÄ VAATIMUKSISTA.....	22
LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN.....	23
Päätöksen voimassaolo	23
Lupamääräysten tarkistaminen	23
Korvattavat päätökset	23
Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen.....	23
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	24
Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus.....	24
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	24
KÄSITTELYMAKSU.....	24
Ratkaisu.....	24
Perustelut	24
Oikeusohje.....	24
MUUTOKSENHAKU	25

HAKEMUS

Kuhmon Eko-Kala Oy on aluehallintovirastoon 28.6.2010 toimittamassaan hakemuksessa hakenut Alanteen kalankasvatuslaitoksen ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräysten tarkistamista siten, että

- laitokselle johdetaan vettä Alanteenjärvestä heinä-elokuun aikana enintään 2,5 m³/s ja muulloin enintään 0,75 m³/s,
- fosforikuormitus on 500 kg vuodessa,
- käytettävä rehumäärä on noin 50 000 kg vuodessa, joka voitaisiin ylittää jos edellä mainittu fosforikuormitus ei ylity.

Voimassa olevan luvan mukaan laitokselle saadaan johtaa vettä heinä-elokuun aikana enintään 1,5 m³/s ja muulloin enintään 0,75 m³/s sekä fosforikuormitus on enintään 500 kg vuodessa. Käytettävän rehun määrä on enintään 50 000 kg vuodessa. Lupaa toiminnan jatkamiseen haetaan muutoin nykyisessä laajuudessa.

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Kalankasvatuslaitos sijaitsee Suomussalmen kunnassa Alanteenjärven länsirannalla Pölyniemessä metsähallituksesta vuokratulla maa-alueella noin seitsemän kilometriä kunnan keskustasta etelään.

LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISEN PERUSTE

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 2.10.2001 antaman päätöksen nro 44/01/2 mukaan luvan haltijan on, mikäli aikoo jatkaa tässä päätöksessä tarkoitettua kalankasvatusta vuoden 2010 jälkeen, toimitettava 30.6.2010 mennessä ympäristölupavirastolle lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus uhalla, että ympäristölupavirasto voi määrätä luvan raukeamaan.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Aluehallintovirasto on toimivaltainen lupaviranomainen kalankasvatusta koskevissa ympäristölupa-asioissa ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin 11 c) kohdan nojalla ja pintaveden johtamista koskevissa vesilain mukaisissa lupa-asioissa vesilain 9 luvun 2 §:n 1 momentin nojalla.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA KAAVOITUSTILANNE

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto on 2.10.2001 antamallaan päätöksellä nro 44/01/2 myöntänyt Kuhmon Eko-Kala Oy:lle Alanteenjärven kalankasvatuslaitoksen ympäristöluvan sekä luvan veden johtamiseen Alanteenjärvestä kalankasvatuslaitokselle.

Kalankasvatuslaitos sijaitsee metsähallitukselta vuokratulla kiinteistöllä, jonka vuokra-aika päättyy 31.12.2019. Vedenotto- ja poistokanavien rakentamisesta ja sijoittamisesta on tehty 31.12.2017 saakka voimassa oleva tilaa Aitonranta RN:o 195:0 koskeva maanvuokrasopimus Fortum Power and Heat Oy:n kanssa.

Suomussalmen kunta kuuluu valtioneuvoston 29.4.2009 vahvistamaan Kainuun maakuntakaava-alueeseen. Alanteen laitoksen kohdalla ei ole kaavamerkintöjä, eikä alueella ole tarkempaa voimassa olevaa kaavaa.

TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

Laitoksella kasvatetaan kirjolohia teuraskalaksi. Kalat tuodaan laitokselle keväällä noin 1-vuotiaina ja 200 gramman painoisina ja siirretään syyskuun loppuun mennessä hakijan Katerman kalankasvatuslaitokselle odottamaan perkausta. Talvella laitoksella ei pidetä kaloja.

Veden virtaus laitoksella on niin vähäistä, että vettä joudutaan hapettaamaan. Tätä varten laitoksella on käytössä hapetusjärjestelmä. Laitteet ovat kalliit ja hapetus kuluttaa energiaa, mutta menetelmä toimii ja parantaa kalojen elinolosuhteita ja mahdollistaa näin kalojen optimaalisen ruokinnan.

Laitoksella on sattunut kalakuolemia, kun voimayhtiö on sulkenut Vuokkijärven luusuassa olevan Niippaan padon äkillisten korjaustöiden takia ja Alanteenjärven vedenkorkeus on laskenut niin, että laitokselle ei ole saatu vettä. Tästä johtuen vedenottojärjestelmää on tarkoitus syventää ja virtauskehitystä muuttaa pienentämällä potkurikokoa, jolloin virtauksen muodostus paranee. Samalla asennetaan hälytysjärjestelmä, joka ilmoittaa päivystäjän matkapuhelimeen Alanteenjärven vedenkorkeuden laskun ja virtauksen loppumisen sekä mahdolliset sähkökatkokset. Toimenpiteillä on tarkoitus turvata jatkuva veden virtaus laitokselle sekä lisätä virtaamaa hel-lekausina kalojen elinolojen parantamiseksi. Maksimivirtaus voisi olla tällöin 2,5 m³/s.

Laitos työllistää kaksi henkilöä tuotantokauden aikana.

Vesilain mukainen toiminta

Ympäristölupaviraston päätöksen nro 44/01/2 mukaan laitokselle saadaan johtaa vettä heinä- ja elokuun aikana enintään 1,5 m³/s ja muuna aikana enintään 0,75 m³/s. Vesi otetaan laitokselle Alanteenjärven Pölylahdesta ja johdetaan järveen Pölyniemen pohjoispuolelle.

Kalat kasvatetaan noin 225 metrin pituisessa maa-altaassa, joka on jaettu kolmeen osaan. Altaiden pinta-ala on yhteensä 4 000 m² ja yhteistilavuus noin 6 000 m³.

Ympäristönsuojelulain mukainen toiminta

Jokaisen kasvatusaltaan alapäässä on betonista tehty syvennys, jossa on rei'itetty putki, josta liete imetään imuputkiston kautta traktorin perässä olevaan säiliöön. Lietettä poistetaan viikoittain, noin 100–130 m³ vuodessa. Säiliö tyhjennetään lietealtaaseen, josta vesi imeytyy hiekkaharjun läpi maahan ja liete jää altaaseen. Kaivo tyhjennetään kerran kesässä. Kala-

altaista vesi johdetaan laskeutusaltaana toimivaa noin 700 metrin pituista kaivettua, alkupäästä hieman leveämpää kanavaa pitkin vesistöön.

Ympäristölupaviraston päätöksen nro 44/01/2 mukaan laitoksella saadaan käyttää kalojen ruokintaan kuivarehua enintään 50 000 kg vuodessa. Kuivarehuna on käytettävä mahdollisimman vähän fosforia sisältäviä rehulaa- tuja. Laitoksen fosforikuormitus saa olla enintään 500 kg vuodessa ja kas- vukaudella 15.5.–15.9. enintään keskimäärin 2,5 kg vuorokaudessa. Kui- varehuna on käytettävä mahdollisimman vähän fosforia sisältäviä rehulaa- tuja.

Allasalueelle sijoitettuja ruokinta-automaatteja ja muita laitteita on käytettä- vä niin, ettei aiheuteta kohtuutonta meluhaittaa lähiympäristölle. Ruokinta- automaatit on äänieristettävä.

Kuolleet kalat ja muut laitoksella syntyvät jätteet on käsiteltävä ja sijoitetta- va Suomussalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Liete on poistettava lietetaskuista kasvatuskauden aikana kahdesti viikos- sa ja laskeutusaltaasta kaksi kertaa kasvatuskauden aikana. Poistettu liete on toimitettava sellaiseen paikkaan, missä se ei pääse pilaamaan käyttö- kelpoista pohjavettä eikä valumaan vesistöön. Lietteen jatkokäsittelysuun- nitelma on esitettävä Kainuun ympäristökeskuksen hyväksyttäväksi kah- den kuukauden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta.

Kuluneella lupakaudella laitos ei ole ollut toiminnassa vuosina 2003 ja 2008. Alanteen laitoksella on käytetty kuivarehua ajanjakson 2001–2009 kasvatusvuosina keskimäärin 50 157 kg vuodessa (vaihtelu 26 000– 68 200). Kalan lisäkasvu on ollut keskimäärin 43 080 kg/v (vaihtelu 23 250–59 000) ja rehukerroin 1,07–1,23, keskimäärin 1,17. Käytetty re- humäärä on ollut vuonna 2001 luparajaa suurempi, muulloin rehumäärä on ollut luparajalla tai sitä pienempi.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)

Kalankasvatuksen merkittävimpanä ympäristövaikutuksena pidetään sen rehevöittäviä vaikutuksia vesiluontoon. Päähuomio ympäristövaikutusten vähentämisessä onkin tästä syystä kiinnitetty ravinnekuormitukseen. Ka- lankasvatuksessa tehokkaimpia toimia ravinnekuormituksen pienentämi- seksi ovat rehujen laadun ja niiden käytön kehittäminen.

Rehujen tuotekehityksen avulla lohikalojen kasvatuksen typpikuormitusta voitaneen pienentää korkeintaan 5–10 % ja fosforikuormitusta korkeintaan 10–20 % nykyisestä. Suuremmat muutokset rehujen kuormittavuudessa vaarantavat kalojen hyvinvoinnin ja heikentävät rasvoittumisen vuoksi tuo- tetun kalan laatua.

Laitoksen huolellinen hoito, ruokinnan optimointi ja mahdollisimman vähän ravinteita sisältävän rehun käyttö ovat tehokkaimpia tapoja vähentää kuormitusta. Vesistövaikutuksia tarkkaillaan viranomaisten hyväksymällä tavalla.

Maa-alueille suunnitellut kiertovesilaitokset eivät sovellu kirjolohen eivätkä muunkaan halvan kalan ruokakalakasvatukseen suurien investointi- ja käyttökustannusten vuoksi.

YMPÄRISTÖKUORMITUS

Päästöt pintavesiin

Laitoksen kuormitusta on arvioitu tuotantotietojen perusteella eli käytetyn rehun määrän ja laadun sekä kalan lisäkasvun perusteella. Lisäksi on arvioitu kasvukauden keskimääräistä kuormitusta. Koko rehumäärä on käytetty kesä-syyskuussa. Kasvatettavan kalan fosforipitoisuutena on käytetty 0,4 % ja typpipitoisuutena 2,75 %. Lupakaudella 2001–2009 rehun keskimääräinen fosforipitoisuus on ollut 0,9 % ja typpipitoisuus 6,5 %.

Tuotantotietojen perusteella laskettuna fosforikuormitus on ollut 1,2–3,1 kg/vrk, keskimäärin 2,3 kg/vrk ja 143–378 kg/v, keskimäärin 279 kg/v. Kasvatuskauden keskimääräinen laskennallinen fosforikuormitus on ylittänyt luparajan vuonna 2001. Vuosikuormitus on ollut selvästi luparajaa pienempi. Mitattu fosforikuormitus on ollut kasvukaudella keskimäärin 1,3–3,1 kg/vrk, keskimäärin 2,4 kg/vrk, ja ajoittain suurempi kuin laskennallinen kuormitus. Tuotantotietoihin perustuva laskennallinen typpikuormitus on ollut 14,4 kg/vrk (vaihtelu 7,0–18,9) ja 2 078 kg vuodessa (vaihtelu 1 025–2 742).

Laitoksen ominaiskuormitus on ollut vuosina 2001–2009 keskimäärin 6,5 g fosforia (vaihtelu 5,1–7,7) ja 48 g typpeä (vaihtelu 37–58) tuotettua elävää kalakiloa kohti. Vesiensuojelun tavoiteohjelmassa vuoteen 2005 kalankasvatukselle asetetut ominaiskuormitusarvot koko maan keskiarvona ovat enintään 7 g fosforia ja 44 g typpeä tuotettua elävää kalakiloa kohti. Alanteen laitoksella fosforin ominaiskuormitus on ollut lupakauden keskiarvona tavoitearvoa pienempi. Typen ominaiskuormitus on ollut viime vuosina jonkin verran tavoitearvoa suurempi.

Muut päästöt ja jätteet

Toiminta ei aiheuta hajua eikä häiritsevää melua ympäristöön. Kalojen ruokinta-automaateista syntyy jonkin verran ääntä. Laitteet on hakemuksen mukaan äänieristetty. Rehusäiliöitä ei ole äänieristetty. Ruokinta-automaatteja on kaksi ja ne sijaitsevat altaiden 1 ja 2 alaosassa rehuvaraston puolella noin metrin etäisyydellä altaiden reunasta. Ne on suunnattu ylävirtaan eli vedenottokanavaan päin. Ruokinnassa syntyvä ääni muodostuu paineilman aiheuttamana paineventtiilistä. Melutasoa on saatu vuonna 2010 huomattavasti pienemmäksi, kun on hankittu uusi nykyaikainen kompressori. Kalojen ruokinta-aikaa voidaan rajoittaa aikavälille 8.00–18.00, jolloin nykyinen melutaso ei enää häiritse lähialueen asukkaita. Uusi ruokintajärjestelmä, esimerkiksi Arvo-tec automatiikka on täysin meluton, mutta maksaa arviolta 15 000 €. Laitoksen pieni tuotanto ei mahdollista kallista laitehankintaa.

Ruokinta tapahtuu kahtena noin kahden tunnin jaksona vuorokaudessa klo 8 ja 18 välisenä aikana.

Laitokselle tuodaan poikasia kahden päivän aikana keväällä 3–4 kuormaa ja kalat kuljetetaan syksyllä Katerman laitokselle noin viikon aikana 2–3 kuormaa päivässä. Rehua laitokselle tuodaan kesän aikana noin kerran kuukaudessa.

Kaloja kuolee noin 500 kg vuodessa. Ne haudataan maahan kalkki-maa-seoksen kanssa.

Tyhjentyvien rehusäkkien määrä vuodessa on noin 100, joista pieni osa menee maataloilille hyötykäyttöön ja pääosa poltetaan. Tavanomainen jäte toimitetaan jätekeräykseen. Ongelmajätteitä laitoksella ei synny.

YMPÄRISTÖN TILA HANKKEEN VAIKUTUSALUEELLA

Suojelukohteet ja pohjavesialueet

Laitosalueen lähellä ei sijaitse Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita tai suojelukohteita. Lähin Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue Säynäjängsuo–Matalasuon alue sijaitsee laitoksen eteläpuolella lähimmillään noin kilometrin etäisyydellä.

Alanteen kalankasvatuslaitos sijaitsee Pölykankaan vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen (II-luokka) tuntumassa. Pölykankaan pohjavesialueen arvioitu antoisuus on 700 m³/vrk. Alueella ei ole pinta- tai pohjavedenottoja eikä Alanteenjärven vettä käytetä talousvetenä.

Asutus ja muu rakennettu ympäristö

Kalankasvatuslaitoksen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse vakituista tai loma-asutusta. Lähimmät loma-asunnot sijaitsevat noin 500 metrin etäisyydellä laitoksen kaakkoispuolella. Länsipuolella noin 400 metrin etäisyydellä sijaitsee turkistarha.

Yleiskuvaus vesistöstä

Kalankasvatuslaitos sijaitsee Alanteenjärven rannalla, joka kuuluu Vuokkijärven reitin vesistöalueeseen Hyrynsalmen reitillä. Valuma-alueen suuruus vesistöalueen alarajalla (59.6) on 4 909 km² ja järvisyys 10,1 %. Alanteenjärven suulla Haaponivassa (59.612) valuma-alueen pinta-ala on 1 423 km² ja järvisyys 9,9 %. Vuosina 1990–2009 keskivirtaama Haaponivassa on ollut 14,7 m³/s, keskiylivirtaama 74 m³/s ja kesä-syyskuun keskivirtaama 12,3 m³/s.

Tarkasteltavalla alueella virtaama riippuu Vuokkijärven säännöstelystä, joka hoidetaan korkeimman hallinto-oikeuden 18.6.1964 vahvistaman lupapäätöksen mukaisesti Niipaskosken padolla ja Aittokosken voimalaitoksen padolla. Juoksutukset Vuokkijärvestä on lupapäätöksen mukaisesti hoidettava niin, ettei järvestä juoksuteta suurempaa vesimäärää kuin 150 m³/s ja että juoksutusmäärä on aina vähintään 4 m³/s vuorokausikeskiarvona, ellei lisääntynyt tulovirtaama Vuokkijokeen padon alapuolella tee tätä tarpeelliseksi. Voimalaitosten välille tulee vesiä pääasiassa Vuokkijärven vesistöalueelta. Vuosina 2006–2009 kesä-syyskuun keskivirtaama kyseisellä välillä on ollut 12,2 m³/s ja vuosina 1971–2000 13,9 m³/s. Aittokosken voimalaitos on ollut viime vuosina kesä-syyskuussa ajoittain kiinni 1–4 vuorokauden mittaisia jaksoja. Vuoden 2006 heinä-elokuussa virtaamat olivat pieniä ja voimalaitos oli pisimmillään kiinni 8 vuorokautta. Alanteenjärven säännöstelyväli on 3,55 m.

Vesistön tila ja käyttö

Vedenlaatu ja vesistön käyttökelpoisuus

Alanteen kalankasvatuslaitoksen vesistövaikutuksia on tarkkailtu vuodesta 1996 Kainuun ympäristökeskuksen hyväksymän tarkkailuohjelman mukai-

sesti. Voimassa olevan lupapäätöksen mukaisesti havaskokeet poistettiin ohjelmasta vuonna 2001 ja talviaikainen tarkkailu harvennettiin tehtäväksi joka kolmas vuosi. Vuonna 2009 tarkkailua on muutettu hakijan ja ympäristökeskuksen neuvottelun perusteella.

Vedenlaatua on tarkkailtu vuoteen 2007 saakka kolmelta havaintopaikalta (Alan1, Alan2 ja Alan3) kolme kertaa vuodessa. Havaintopaikoista Alan1 sijaitsee kalankasvatuslaitokselta ylävirtaan, Alan2 noin puoli kilometriä ja Alan3 1,7 kilometriä laitoksen purkukanavasta alavirtaan. Vuonna 2008 Alanteen laitoksella ei ole ollut toimintaa, eikä vesistö tarkkailua tehty. Vuonna 2009 tarkkailuohjelmaa on muutettu niin, että vedenlaatua tarkkailaan heinä- ja elokuussa havaintopaikoilta Alan2 ja Alan3 ja laitokselle tulevasta vedestä tehdään vesistö tarkkailun havaintokerroilla laajempi analyysivalikoima. Perifytonin eli päällysväestön kasvua on tutkittu pisteillä Alan 1–3 vuosina 2002, 2004 ja 2006.

Alanteenjärven vesi on yleensä ollut lievästi hapanta pH-arvon vaihdellessa välillä 6,2–7,3. Veden sähkönjohtavuusarvot (keskiarvot 2,4–3,2 mS/m) ovat olleet alhaisia. Talvella 2005 on mitattu selvästi koholla olevia väriarvoja (120–150 mgPt/l), mutta kesäaikana väriarvot ovat olleet alhaisempia (66–70 mgPt/l) ja humuspitoisille vesille tyypillisiä.

Maaliskuussa Alanteenjärven hapenkylästyminen on laskenut koko vesipatsaassa yleisesti tasolle 60–62 %. Kevättalvinen pintaveden fosforipitoisuus on ollut laitokselta ylävirtaan keskimäärin 23 µg/l ja laitokselta alavirtaan 19–20 µg/l. Pintaveden typpipitoisuus on ollut laitokselta ylävirtaan 420 µg/l ja alavirtaan 355 µg/l. Ammoniumtyypin osuus kokonaistypestä on ollut vähäinen.

Alanteenjärven kesäaikainen happitilanne on ollut pääosin hyvä. Pintaveden keskimääräinen fosforipitoisuus on ollut laitokselta ylävirtaan 21 µg/l ja alavirtaan 24 ja 22 µg/l. Arvot ovat tyypillisiä lievästi reheville vesille. Alusvedessä pitoisuudet ovat olleet hieman alhaisempia kuin pintavedessä. Fosfaattifosforipitoisuudet ovat olleet pintavedessä keskimäärin 4 µg/l. Typeä pintavedessä on ollut noin 350 µg/l laitokselta ylävirtaan ja alavirtaan ja ammoniumtypeä 10–20 µg/l. Arvot ovat olleet pienempiä laitokselta alavirtaan kuin ylävirtaan. Nitraattityypin pitoisuudet ovat olleet alle määritysrajan (<5 µg/l).

Kasviplanktonin biomassaa kuvaavat a-klorofyllipitoisuudet ovat laitokselta ylävirtaan olleet keskimäärin lievästi reheville vesille tyypilliset (6,1 µg/l) ja alavirtaan pitoisuudet ovat kuvastaneet rehevyyttä (9,9 µg/l ja 11,7 µg/l).

Laitokselle tulevasta vedestä on otettu näytteet heinä- ja elokuussa 2009. Keskimääräisen fosforipitoisuuden perusteella vesi oli lievästi reheville vesille ja typpipitoisuus karuille vesille tyypillisellä tasolla. A-klorofyllin keskimääräinen pitoisuus (11,3 µg/l) kuvasti rehevyyttä.

Veden hygieeninen laatu on viime vuosina ollut laitokselta ylävirtaan ja ensimmäisellä alavirranpuoleisella havaintopaikalla (Alan2) hyvä ja havaintopaikalla Alan3 hyvä ja ajoittain tyydyttävä. Vesi on täyttänyt uimavedelle asetetut laatuvaatimukset.

Vuosina 2001–2009 Alanteenjärven happitilanteessa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia. Myöskään fosfori- ja typpipitoisuuksissa ei ole havaittavissa selvää muutossuuntaa. Epäorgaanisen typen pitoisuudet ovat ajoittain olleet koholla, erityisesti vuonna 2005 ja laitokselta ylävirtaan suunta on kasvava. A-klorofyllipitoisuuden suunta on alavirranpuoleisilla

havaintopaikoilla kasvava johtuen vuoden 2009 korkeista pitoisuuksista molemmilla tarkkailukerroilla. Vastaavasti näkösyvyys näyttäisi hieman pienentyneen. Laitokselta ylävirtaan a-klorofyllipitoisuuden suunta on laskeva.

Alanteenjärvelle kohdistuva kuormitus on ensisijaisesti hajakuormitusta. Alanteenjärven pohjoisrannalle laskee Hoikanpuro, johon tulee vesiä Suomussalmen suljetulta kaatopaikalta. Vesistön tilaan vaikuttaa myös säännöstely. Alanteenjärven suulla Haaponivassa lähtevä fosforikuorma on noin 8,6 t ja typpikuorma 185 t.

Leväkasvuun vaikuttaa olennaisesti muun muassa virtausolot, lämpötila ja valaistus. Edellä mainittujen tekijöiden muutoksista johtuen samankin pisteen eri aikajaksojen tuloksissa voi esiintyä vaihtelua. Alanteenjärven a-klorofyllipitoisuudet ovat yleensä olleet suurempia laitokselta alavirtaan pisteessä Alan2 kuin ylävirtaan pisteessä Alan1. Vuonna 2004 ja heinäelokuussa 2006 a-klorofyllipitoisuuden kasvu oli selvää ja tuolloin myös kiintoainepitoisuudet kasvoivat kyseisellä välillä. Kauempana laitokselta alavirtaan pisteessä Alan3 pitoisuudet ovat ajoittain olleet suurempia ja ajoittain pienempiä kuin laitokselta ylävirtaan, mutta keskimäärin pienempiä. Perifytontutkimuksia ei enää tehdä. Uuden ohjelman mukainen kasviplanktonitutkimus alueella tehdään ensimmäisen kerran kesällä 2010 pisteellä Alan3.

Vuosien 2000–2003 vedenlaatuaineiston perusteella tehdyn, aiemmin käytössä olleen vesistöjen yleisen käyttökelpoisuusluokituksen mukaan Vuokkijärvi ja Alanteenjärvi kuuluivat luokkaan tyydyttävä. Nykyisin käytössä olevan pintavesien ekologisen luokituksen mukaan Vuokkijärvi ja Alanteenjärvi kuuluvat luokkaan voimakkaasti muutetut vesimuodostumat. Luokituksen mukaan Vuokkijärvi ja Alanteenjärvi ovat hyvässä tilassa suhteessa parhaaseen mahdolliseen saavutettavissa olevaan tilaan. Pintavesien ekologisen tilan arvioinnin pääpaino on biologisissa laatutekijöissä. Näitä ovat planktonlevät, vesikasvit, pohjaeläimet ja kalat. Pintavesien ekologista tilaa kuvaavat luokat ovat erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono.

Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelman mukaan Vuokkijärven tila on tilatavoitteen mukaisesti hyvä, eikä vesistön tilatavoitteiden kannalta tarvita lisätoimenpiteitä. Kalankasvatus on Oulujoen vesistössä pystynyt vähentämään kuormitusta vesiensuojelun tavoitteet vuoteen 2005 -ohjelmassa toimialalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kalasto ja kalastus

Kalastustiedustelun mukaan Alanteenjärvellä kalasti vuonna 2009 18 taloutta. Kalastus on pääasiassa verkko- ja vapakalastusta ja ajoittuu pilkkimistä lukuun ottamatta avovesikaudelle. Kokonaissaalis vuonna 2009 oli noin 400 kg, josta haukea oli puolet ja ahventa kolmannes. Lisäksi saatiin kuhaa ja madetta sekä satunnaisesti siikaa ja taimenta. Kalastusta eniten haittaavana tekijänä pidettiin vesistön säännöstelyä. Lisäksi pyydysten likaantuminen, veden heikko laatu ja heikko saalis haittaavat jossain määrin kalastusta Alanteenjärvellä.

Kalastusaktiivisuus Alanteenjärvellä on vähentynyt 2000-luvulla. Vuonna 2000 tehdyn kalastustiedustelun mukaan kalansaalis oli vuosittain noin 1 400 kg pääasiassa haukea ja ahventa. Lisäksi saatiin merkittävästi siikaa ja muikkua, joiden kannat ovat nykyisin heikkoja.

Vuokkijärven alueelle istutetaan vesistön säännöstelyn velvoitehoitona vuosittain kuhaa, järvitaimenta ja planktonsiikaa.

TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Vaikutus pintavesiin

Kalankasvatuksen vaikutukset vesistössä voivat olla lähinnä happea kuluttavia ja rehevöittäviä. Happiongelmia saattaa esiintyä alueilla, joissa veden vaihtuvuus on vähäistä, kuten suojaisilla lahdilla ja järvisyvänteissä. Virtaavissa vesissä happiongelmia esiintyy harvemmin. Ravinnekuormitus lisää vesistön rehevyyttä. Selvimmin vaikutukset näkyvät keski- ja loppukesällä, jolloin vedet ovat lämpimimmillään ja perustuotanto on voimakasta. Ravinteisuuden kasvu lisää sekä planktisen- että pintalevästön kasvua, mikä voi ilmetä rantojen ja kiinteiden kalanpyydysten limoittumisen lisääntymisenä. Myös rantakasvillisuus voi lisääntyä.

Lupaa haetaan toiminnan jatkamiseen nykyisessä laajuudessa. Määrääväksi luparajaksi esitetään nykyistä fosforin vuosikuormitusrajaa 500 kg. Nykyisen luvan mukainen fosforikuormitusraja on 2,5 kg/vrk kasvatuskauden keskiarvona. Laimentumissuhteen perusteella 2,5 kg:n fosforikuormitus lisää fosforipitoisuutta kesän keskivirtaamatilanteessa (noin 12 m³/s) noin 2 µg/l ja virtaamalla 10 m³/s noin 3 µg/l. Loppukesällä pitoisuuslisät voivat olla hieman suurempia. Pienempiä kuin 10 m³/s virtaamia alueella voi kesällä esiintyä, mutta ei yleensä pitkinä jaksoina. Heinä-elokuussa 2006 virtaamat olivat harvinaisen pieniä, mutta vesistössä tämä ei näkynyt poikkeuksellisina pitoisuuksina. Kesän keskimääräisellä typpikuormitusarviollla (noin 15 kg/vrk) typpipitoisuus kasvaa noin 14–17 µg/l.

Tarkkailutulosten mukaan fosforipitoisuus on ollut Alanteenjärvessä laitokselta ylävirtaan viime vuosina pintakerroksessa keskimäärin 21 µg/l ja alavirtaan 24 µg/l ja 22 µg/l. Tämä vastaa edellisessä kappaleessa esitettyä laskennallista pitoisuuslisäystä. Alanteenjärven typpipitoisuudet ovat olleet samaa tasoa kaikilla havaintopaikoilla. Kasviplanktonin määrää kuvaavat a-klorofyllipitoisuudet ovat viime vuosien keskiarvona tarkasteltuna kasvaneet laitoksen kohdalla jonkin verran johtuen vuoden 2009 korkeista pitoisuuksista molemmilla tarkkailukerroilla. Perifytonin lisääntymistä laitoksen kohdalla on todettu, mutta Alanteenjärven alimmalla pisteellä perifytonin a-klorofyllipitoisuus on ollut keskimäärin pienempi kuin laitokselta ylävirtaan. Alanteenjärven happitilanteeseen kalalaitoksen kuormituksella ei tarkkailutulosten perusteella ole ollut vaikutusta.

Jatkossa vesistön tilan ei arvioida muuttuvan merkittävästi nykyisestä kalalaitoksen kuormituksen seurauksena.

Vaikutus kalastukseen ja kalastoon

Arvioitu vesistön rehevyyden kasvu ei vaaranna vesistön nykyisiä kalakan-toja. Vedenlaadun muutoksia melko hyvin kestävien kevätkutuisten kalalajien kantoihin laitoksen kuormituksella ei ole merkittävää vaikutusta. Vesistön lievä rehevöityminen suosii periaatteessa särkikalaja vaateliaampien kalalajien kustannuksella. Rehevöitymisen haitalliset vaikutukset voivat ilmetä lähinnä syyskutuisten kalalajien lisääntymisongelmina, jotka ovat kuitenkin arvioidulla kuormituksen tasolla epätodennäköisiä. Alanteenjärven voimakas säännöstely on kalaston kannalta todennäköisesti suurin yksittäinen haittatekijä.

Kohonneesta rehevyydestä johtuva konkreettinen kalastushaitta on seisovien pyydysten ajoittain lisääntyvä limoittuminen. Vesistön voimakas säännöstely ja pyydysten limoittuminen ovat nykyisinkin Alanteenjävellä kalastusta haittaavia tekijöitä. Kuormituksella ei arvioida olevan vaikutusta kalojen käyttökelpoisuuteen.

Riskit ja häiriötilanteet

Riskinä ympäristölle ja laitoksen toiminnalle voitaneen pitää ennalta arvaamatonta suurta kalakuolemaa, jonka voi aiheuttaa esimerkiksi veden tulon loppuminen laitokselle, koska laitos sijaitsee säännöstelyssä vesistössä. Tällaisessa tilanteessa kuolleet kalat haudataan asianmukaisesti kalkin kanssa maahan tai toimitetaan Kainuun kuntayhtymä Eko-Kympin käsiteltäväksi. Laitos on tehnyt säännöstelijän kanssa suullisen sopimuksen, että ennakoitavissa olevissa poikkeustilanteissa voimalaitos tekee ilmoituksen laitokselle muun muassa vedenkorkeuden laskemisesta, jotta tilanteeseen voidaan varautua.

Laitoksella on käytössä laatujärjestelmä ISO 9001, johon myös omavalvontasuunnitelma pohjautuu. Laitoksella on sopimus elintarviketurvallisuusviraston (EVIRA) kanssa kalaterveystarkkailun järjestämisestä.

Laitoksella ei käytetä kemikaaleja.

Muut ympäristövaikutukset

Toiminnasta ei arvioida aiheutuvan haittaa ihmisten terveydelle tai yleiselle viihtyisyydelle. Hakijan mukaan toiminta ei aiheuta merkittävää hajua eikä häiritsevää melua ympäristöön. Toiminnasta ei aiheudu haitallisia päästöjä maaperään ja pohjaveteen. Vedet eivät kulkeudu kalankasvatuslaitokselta Pölykankaan pohjavesialueen suuntaan.

TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Laitoksen käyttö-, kuormitus- ja vesistötarkkailu on toteutettu Kainuun ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Ohjelma on päivitetty vuonna 2009. Vesistö on nimetty voimakkaasti muutetuksi säännöstelystä johtuen ja vesistön ekologinen tila on hyvä suhteutettuna parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Tästä johtuen vesistötarkkailua esitetään harvennettäväksi joka kolmas vuosi tapahtuvaksi.

Alanteen kalankasvatuslaitoksen kuormitustarkkailutulokset on raportoitu vuosittain Kainuun kalankasvatuslaitosten kuormitustarkkailuraportissa ja vesistötarkkailun tulokset Hyrynsalmen reitin vesistötarkkailuraportissa.

Kalataloustarkkailu esitetään liitettäväksi osaksi Sotkamon ja Hyrynsalmen reittien kalataloustarkkailua, joka on tällä hetkellä voimassa vuosille 2007–2011.

ESITETYT MUUT TOIMENPITEET JA KORVAUKSET VESISTÖN PILAANTUMISESTA

Rantojen ja vesistön käytön luonteen vuoksi alue sopii hyvin kalankasvatukseen. Hakija on arvioinut kuormituksen vesistö- sekä kalasto- ja kalas-

tusvaikutukset kokonaisuudessaan sen tasoiseksi, ettei niistä aiheudu korvattavaa vahinkoa.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Aluehallintovirasto on antanut hakemuksen tiedoksi kuuluttamalla aluehallintovirastossa sekä Suomussalmen kunnassa 20.8.–20.9.2010 sekä erityistiedoksi antona viranomaisille ja asianosaisille. Lisäksi aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksesta lausunnon Suomussalmen kunnan kaavoitusviranomaiselta.

Muistutukset ja vaatimukset

1. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus), ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

ELY-keskus on todennut, että Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 Vuokkijärven reitillä sijaitseva Alanteenjärvi on nimetty voimakkaasti muutetuksi ja sen ekologinen tila on luokiteltu hyväksi suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Yleisen käyttökelpoisuuden kriteerien perusteella järven tila on arvioitu tyydyttäväksi. Vesienhoitosuunnitelman osana olevassa toimenpideohjelmassa järvelle ei ole ehdotettu tilaa parantavia toimenpiteitä.

ELY-keskus on todennut, että Alanteenjärven ravinnetaso vaikuttaisi olevan hieman suurempi kuin Vuokkijärvessä. Alanteen kalankasvatuslaitokselta alavirtaan veden fosforipitoisuus on ollut myös hieman suurempi kuin ylävirtaan. Tähän on todennäköisimmin vaikuttanut laitoksen toiminta. Alanteenjärven kuormitusta ei pitäisi lisätä juurikaan nykyisestä, jotta järven tila ei oleellisesti heikkenisi.

ELY-keskuksen mukaan laitokselle johdettavan veden määrää voidaan lisätä hakemuksessa esitetysti. ELY-keskus ei ole puoltanut nykyisen lupapäätöksen enimmäisrehumäärän ylitystä, mikäli fosforikuormitus ei ylitä. Perusteluna tälle on Alanteenjärven kohonnut ravinnetaso. Muilta osin kasvatuslupa voidaan myöntää nykyisen luvan määräyksillä. Käyttö- ja päästötarkkailu voidaan toteuttaa hakemuksessa esitetyn ohjelman mukaisesti. Vaikutustarkkailuun ELY-keskus on esittänyt muutosta siten, että vesistö tarkkailua tulee toteuttaa vuosittain elokuussa. Kasviplankton tutkimus voidaan toteuttaa esitetystä muodosta. Tulosten toimittaminen ja raportointi tulee tehdä voimassa olevan luvan mukaisesti.

2. Kainuun ELY-keskus, kalatalouden ryhmä

Kalatalouden ryhmä on todennut, että Alanteen laitoksen kuormitus on havaittavissa veden ravinnepitoisuuksien nousuna laitoksen kohdalla. Kasvavaa ravinnepitoisuutta kuvastavat myös veden a-klorofyllipitoisuus ja periyfytontutkimusten tulokset. Kalastustiedustelussa laitoksen lähialueen kalastusta eniten haittaavaksi tekijäksi nousi säännöstely, mutta myös pyydysten likaantumisen koettiin haittaavan kalastusta, mikä viittaa lisääntyneeseen ravinnekuormitukseen.

Laitoksesta aiheutuvaa kuormitusta rajoittaa nykyisen luvan mukaan toimitaessa käytettävä rehumäärä. Laitoksella on viime vuosina käytetty keskimäärin luvan sallima enimmäismäärä rehua, mutta fosforikuormitus on tuotantotietojen perusteella ollut vain 56 % sallitusta. Luvan muuttaminen haetun mukaisesti tarkoittaisi kuormituksen lähes kaksinkertaistumista nykyisestä. Tilanteessa, jossa kuormituksen vaikutukset vedenlaatuun ovat jo selvästi havaittavissa, ei näin suuri lisäys ole mahdollinen.

Veden johtamista koskevan lupamääräyksen muuttamiseen kalatalouden ryhmällä ei ole huomauttamista. Kalasto- ja kalastustarkkailu voidaan toteuttaa hakemukseen liitetyn ohjelman mukaisesti. Tarkkailuohjelma voidaan hyväksyä osana lupapäätöstä.

3. Kainuun maakunta -kuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto on vierailut kalankasvatuslaitoksella 1.9.2010 ja todennut, ettei sillä ole huomautettavaa hakemuksen johdosta.

4. Fortum Power and Heat Oy

Fortum Power and Heat Oy säännöstelee Vuokkijärveä Niippaan padolla ja vesistöä siitä alavirtaan Emäjoessa olevilla voimalaitoksilla. Vuokkijärvestä vesi laskee Parvajärven, Alanteenjärven ja Hietajärven kautta Ämmän ja Aittokosken voimalaitosten välille Emäjokeen. Niippaan pato sijaitsee vesireittiä pitkin mitattuna runsaan kuuden kilometrin päässä kalankasvatuslaitokselta ylävirtaan. Hakemukseen liitetystä kartasta pato on virheellisesti merkitty Parvajärven vedenkorkeusasteikon kohdalle. Aittokosken voimalaitoksen lupapäätöksessä (Pohjois-Suomen vesioikeus 31.12.1970) on määrätty vedenjuoksutuksesta, ettei vedenkorkeus Parvajärvessä saa ylittää korkeutta $N_{43} + 186,75$ m eikä alittaa korkeutta $N_{43} + 183,20$ m. Luvanmukainen säännöstelyväli on siten 3,55 m. Alanteenjärven vedenkorkeus ei poikkea oleellisesti Parvajärven vedenkorkeudesta.

Kalankasvatuslaitoksen nykyiset vedenottorakenteet on toteutettu niin, että laitoksen veden saannissa on esiintynyt ongelmia vesistöä luvan mukaisesti säännösteltäessä. Vaikka Parvajärven vedenkorkeutta kesäaikaan enimmäkseen pidetään tason $N_{43} + 186,30$ m tuntumassa, esiintyy normaaliissa käyttötoiminnassa myös selvästi alempia vedenkorkeuksia. Vuosijaksolla 2000–2009 vedenkorkeus hakemuksessa ilmoitetun kasvukauden (15.5.–15.9.) aikana on ollut alimmillaan $N_{43} + 183,96$ m. Saman ajanjakson keskialivedenkorkeus on $N_{43} + 185,30$ m. Koko vuoden keskialivedenkorkeus Parvajärvessä (2000–2009) on $N_{43} + 183,82$ m.

Kalankasvatuksen vedenotto tulee varmistaa muuten kuin yhtiön ennakoilmoituksilla vedenkorkeusmuutoksista säännöstelyn päivittäisessä käytössä. Ennalta tiedetyistä poikkeuksista, kuten voimalaitosten peruskorjauksista aiheutuvista vedenkorkeusmuutoksista tiedotetaan etukäteen, mutta normaaliin käyttötoimintaan kuuluvista, luvanmukaisista vedenkorkeuden laskuista ei voida sitoutua ilmoittamaan. Säännöstelijä ei voi myöskään olla vastuussa vahingoista, joita kalankasvatuslaitokselle voi aiheutua vedenoton ongelmista vesistöä luvanmukaisesti säännösteltäessä.

Kalankasvatuslaitoksen vedenottojärjestelmä tulee korjata niin, että se mahdollistaa vedenoton vesistöä luvan mukaisesti säännösteltäessä. Hakemussuunnitelmassa ei ole tarkemmin esitetty, miten aiempaa suurempi vedenotto toteutetaan. Vedenottorakenteet sijaitsevat osittain yhtiön maalla. Maaperä on helposti erodoituvaa hiekkamaata. Mikäli vedenottokana-

vaa suurennetaan, tulee hakijan huolehtia luiskien eroosiosuojauksesta ja vastata eroosiosta mahdollisesti rajapyykeille aiheutuvista vahingoista.

5. Alanteen lohkokunta, Alanteen osakaskunta ja AA (Joosepinkulma RN:o 35:17)

Muistuttajat ovat todenneet, että Alanteenjärvi on vesialueena melko pieni ja matala. Fortum Power and Heat Oy:n rajut säännöstelytoimet rasittavat vesistöä kovasti. Veden kiivas juoksuttaminen ja suuret vedenkorkeuden vaihtelut, jotka eivät enää koske pelkästään kevätkautta, aiheuttavat vedenlaadun huononemista ja samalla vaikeuttavat rannan asukkaiden liikumista vesillä niin kesällä kuin talvellakin. Tämän lisäksi järven läheisessä vaikutuspiirissä on 1970-luvun alusta saakka toiminut kettutarha ja jätteen lajittelukeskus.

Edellä mainittuihin Alanteenjärveä kuormittaviin tahoihin kuuluu myös Alanteen kalankasvatuslaitos. Muistuttaja on omiin havaintoihin perustuen todennut, että järveen on kesäkuukausina ilmestynyt limaista kasvustoa, joka tarttuu kalanpyydyksiin. Myös järvestä otettavassa pesuvedessä on havaittu samanlaista ruskeaa, limaista kasvustoa, joka näkyy myös vesiasioissa, joiden pohjalle ja reunoihin tulee ruskeaa likaa, mikäli vettä seisotetaan astioissa. Tämä ilmiö päättyy vesien kylmettyä syksyllä. Järviveden laadun huonontuminen on johtanut siihen, että osa rannan asukkaista on joutunut ottamaan pesuvetensä kaivosta. Myös järvestä uidessa ihon pinnalla huomaa limaisen kerroksen. Vedenlaatu on jostain syystä huonontunut viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti, vaikka esimerkiksi maatalouden aiheuttamat päästöt ovat vähentyneet huomattavasti maatalojen lopettamisen myötä. Aikaisemmin ei edellä mainittua limoittumisilmiötä ole havaittu. Asiaa ei ole vielä syvällisimmin tutkittu, mutta lausunto veden tilasta perustuu useiden 1930-luvulta asti Alanteenjärven rannalla asuneiden ja järvellä kalastaneiden henkilöiden havaintoihin.

Kalankasvatustoiminta aiheuttaa myös melua. Ilmeisesti kalan ruokinta-automaatit ja veden virtaukseen sekä muuhun vesihuoltoon liittyvät laitteet toimivat nykyisin melko äänekkäästi.

Hakijan arvion mukaan hankkeella ei ole haitallisia vaikutuksia. Järven vedenlaatu koostuu kuitenkin useista tekijöistä. Muistuttaja on katsonut edellä kerrottuun viitaten, että Alanteenjärven vesistön ja sen rannan asukkaille olisi parasta, ettei kalankasvatuslaitoksen kasvatuslupaa Pölyniemessä enää uusittaisi. Alanteenjärveä on tarpeeksi kuormitettu liiallisilla ympäristörasitteilla. Vesistötarkkailu, joka on ehdotettu tehtäväksi vain joka kolmas vuosi, on aivan riittämätön. Vaikka käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailu on toteutettu Kainuun ympäristökeskuksen hyväksytyllä tavalla, niin onko tarkkailu ollut riittävää ajallisesti ja laadullisesti. Tarkkailupisteitä tulisi olla riittävä määrä, jotta näytteidenottoalue olisi riittävän kattava. On myös huomioitava Alanteenjärvestä alavirtaan olevan Hietajärven vedenlaatu ja tila. Järven rannalla on huomattavan paljon vakituista ja kesämökkiasutusta.

6. BB (Koivikko RN:o 285:1)

Muistuttaja on ilmoittanut kesämökkinsä sijaitsevan noin puolen kilometrin etäisyydellä kalankasvatuslaitoksesta. Mökillä asutaan toukokuusta syyskuuhun jatkuvasti. Muistutus koskee laitoksen syöttöautomaatista lähtevää melua sekä Alanteenjärven nopeasti samenevaa vettä. Ruokintalaitteina toimii kaksi teräskaukaloa, joiden alaosan läpi kulkee syöttöputki. Automaattien toimintaperiaate on, että rehukaukalon läpi menevään syöttöput-

keen ohjataan kova ilmanpaine, joka puhaltaa rehun syöttöputkesta ulos. Purkautuessaan paineisku synnyttää todella kovan äänen.

Yrittäjää on informoitu useaan kertaan kesästä 2001 alkaen laitoksen synnyttämästä meluhaitasta, mutta nykyisiin lupamääräyksiin viitaten meluhaitalle ei ole tehty mitään. Yrittäjän suostumuksella muistuttaja on kokeillut joitain äänenvaimenninvaihtoehtoja automaattien syöttöputkiin, mutta ääntä ei ole saatu vaimennettua. Laitoksen läheisyydessä on kolme loma-asuntoa ja yksi vakituinen asunto. Kaikki ovat yhtä mieltä laitoksen aiheuttamasta meluhaitasta.

Kalankasvatuslaitoksen syöttöautomaatista lähtevä melu on erittäin häiritsevää. Automaatit on sijoitettu alueelle siten, että "piiput" osoittavat järvelle päin. Ruokinta-automaattien äänet kuuluvat järvelle todella voimakkaana tyynellä ilmalla ja tuulen ollessa lännen puolella. Äänet kantautuvat järvellä kauas, aivan itärannalle saakka. Itätuuli vaimentaa ääniä jonkin verran. Automaatit ampuvat rehua altaaseen kahden minuutin välein ja ruokinta suoritetaan kaksi kertaa päivässä neljä tuntia kerrallaan, joten säännöllisesti toistuvaa, iskevää melua on paljon. Paineiskuja tulee päivän aikana noin 240 kappaletta.

Muistuttajan mukaan kalankasvatuslaitokselle tulee hankkia nykyaikaiset, äänettömät syöttölaitteet. Vaihtoehtoisesti automaatit tulee sijoittaa siten, että ilmanpaine purkautuu poisjärven päältä ja rakentaa laitteet lupamääräysten mukaisiksi siten, ettei meluhaittaa enää aiheudu järven ranta-asukkaille. Toimittaessa järven rannalla tulee noudattaa erityistä varovaisuutta melun suhteen.

Alanteenjärven vedenlaatu on muistuttajan mukaan muuttunut voimakkaasti. Väite perustuu muistuttajan omiin maku- ja näköhavaintoihin vuosikymmenten aikana Alanteenjärven rannalla. Viimeisen kahden vuoden aikana järven vedenlaatu on ollut loppukesästä niin sameaa, että saunavesikin on pitänyt ottaa kaivosta. Kalanpyydykset ovat limoittuneet niin paljon, että kistiskoita on täytynyt pestä usein.

Kalankasvatuslaitoksen lopetettua toimintansa syksyisin virrankehittimet sammutetaan. Tällöin on mahdollista, että altaiden vesi virtaa Pölylahden suuntaan. Altaan pohjalle ja seinämiin jäänyt liete pääsee tällöin purkautumaan pieneen ja matalaan Pölylahteen. Syksyisin toiminnan lakattua altaan veden virtaus Pölylahteen tulee estää patoamalla.

Vedenlaadun tarkkailua tulee suorittaa myös Pölylahdessa.

Hakijan kuuleminen ja selitys

Hakija on 22.10.2010 toimittanut aluehallintovirastoon selityksen muistutuksista ja vaatimuksista. Selityksessä hakija on esittänyt seuraavaa:

Laitokselta ylä- ja alavirtaan on tehty vesistö tarkkailua lupamääräysten mukaisesti yli 25 vuotta. Tulokset ovat kiistatta osoittaneet, että kalankasvatuksen kuormitus on pienentynyt ja vesistön tila on pysynyt vakaana. Kalanpyydykset tulevat likaantumaan niin kauan kun alueella harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. On muistettava, että vesistön sopiva ravinteisuus luo mahdollisuuden kalakantojen hyvinvoinnille.

Markkinatilanne vaatii suurempia yksikkökokoja, jotta kalaa voitaisiin tuottaa kannattavasti. Suomen vesiviljelyohjelma 2015 tähtää selvään tuotannon kasvuun, yrittäjän kilpailukykyyn parantamiseen sekä nykyistä suurem-

paan kasvatettujen lohikalojen omavaraisuuteen. EU:ssa tavoitteena on noin 4 % vuotuinen tuotannon lisäys. Vesiviljelyohjelman 2015 kohdassa "Vesiviljelyn ympäristöluvut" korostetaan myös tarkkailuohjelmien kohtuullistamista. Kalanviljelylaitosten tarkkailuvelvoitteet ovat tulleet yrittäjille kohtuuttoman kalliiksi. Tavoitteena on, että tarkkailua suoritettaisiin, mutta esimerkiksi joka toinen tai joka kolmas vuosi/laitos.

Hakijan tavoitteena on toiminnan jatkuvuuden turvaaminen, olemassa olevien työpaikkojen säilyttäminen ja tuotannon lisääminen niin, että yritys voisi toimittaa kalaa ja kalajalosteita ympäri vuoden nykyisellä toiminta-alueellaan. Edellä mainitut seikat huomioiden hakija on esittänyt, että lupamääräykset tarkistettaisiin hakemuksessa esitetyllä tavalla.

Hakemuksen täydennys

Hakija on sähköpostilla 23.11.2010 täydentänyt hakemusta ruokinta-automaattien sijaintia, äänieristystä ja uusien automaattien hankintahintaa koskevilla tiedoilla. Täydennys on esitetty edellä kohdassa "Muut päästöt ja jätteet".

MERKINTÄ

Aluehallintovirastolla on tätä asiaa ratkaistessaan ollut esillä Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 2.10.2001 antaman Alanteenjärven kalankasvatuslaitosta koskevan päätöksen nro 44/01/2 perusteena olleet asiakirjat.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto tarkistaa, hakemuksen enemmälti hyläten, Kuhmon Eko-Kala Oy:lle myönnetyn, Suomussalmen kunnassa sijaitsevan Alanteen kalankasvatuslaitoksen ympäristö- ja vesitalousluvan nro 44/01/2 lupamääräykset jäljempää ilmenevästi. Tarkistetut lupamääräykset korvaavat aikaisemmat lupamääräykset kokonaisuudessaan. Lupamääräykseen on selkeyden vuoksi sisällytetty sellaiset aiemman luvan lupamääräykset, joita ei ole poistettu tai joita ei ole ollut tarpeen tarkistaa. Kasvatettava kalamäärä on lisäkasvuna ilmaistuna noin 50 000 kg vuodessa.

Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa toimenpitein estettävää vahinkoa eikä ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisesti korvattavaa vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta annetaan ohjaus.

Luvan saajan on noudatettava jäljempänä olevia lupamääräyksiä.

LUPAMÄÄRÄYKSET

Vesitalousluvan määräykset

1. Laitokselle saa johtaa vettä Alanteenjärven Pölylahdesta 1.7.–31.8. enintään 2,5 m³/s ja muuna aikana vuodesta enintään 0,75 m³/s. Kun lai-

toksella ei kasvateta tai säilytetä kaloja, on veden virtaus laitokselta Pölylahteen estettävä.

2. Kalankasvatuslaitoksen rakenteiden ja laitteiden tulee olla hakemuksen liitteenä 6 olevan 18.6.2010 päivätyn piirustuksen "Asemapiirros" MK 1:1 000 mukaiset. Altaiden koko saa olla yhteensä enintään 6 000 m³.

Laitokselle johdettavan vesimäärän saannin turvaamiseksi tulokanavaa sekä tarvittaessa poistokanavaa saa avartaa ja patoaukkoa suurentaa ELY-keskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma tarvittavine mitoitus-, pituus- ja poikkileikkaustietoineen tulee toimittaa ELY-keskukseen hyvissä ajoin ennen rakentamistöiden aloittamista. Suunnitelman tulee sisältää kaivettavien luiskien eroosiosuojaus. Jos ELY-keskus ei suunnitelmaa hyväksy, tulee luvan haltijan saattaa asia hakemusasiana aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Luvan haltijan on haettava lisäveden johtamisen mahdollistamiseksi tehtävien töiden takia tarpeelliset rajamerkkien siirtoa ja rajankäyntiä koskevat toimitukset ja maksettava niistä aiheutuvat kulut.

Työn aloittamisesta on ilmoitettava Fortum Power and Heat Oy:lle ja Metsähallitukselle. Työn valmistumisesta on ilmoitettava aluehallintovirastolle, ELY-keskukselle ja Suomussalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 60 päivän kuluessa työn päättymisestä. Valmistusilmoituksen mukana on toimitettava ELY-keskuksen hyväksymä suunnitelma ja siihen mahdollisesti työn toteutuksen aikana tehdyt muutokset (tarkepiirustus).

Rakenteet ja laitteet on pidettävä asianmukaisessa kunnossa. Rakenteisiin voidaan tehdä ELY-keskuksen hyväksymiä muutoksia, jotka eivät loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Päästöt pintavesiin

3. Laitoksella saadaan käyttää kalojen ruokintaan kuivarehua enintään 50 000 kg vuodessa. Vesistöön joutuva laskennallinen fosforikuormitus saa olla enintään 320 kg vuodessa ja laskennallinen typpikuormitus enintään 2 100 kg vuodessa. Ravinnekuormitus lasketaan rehun ja sillä tuotetun kalan sisältämien ravinnemäärien erotuksena.

Kalankasvatuslaitosta on hoidettava huolellisesti ja asianmukaisesti niin, että vesistökuormitus pysyy kaikissa olosuhteissa mahdollisimman pieninä. Kaloja ei saa ruokkia liikaa ja kuivarehusta on erotettava rehupöly ennen ruokintaa. Käytettävän kuivarehun fosforipitoisuus saa olla keskimäärin enintään 0,9 % ja typpipitoisuus keskimäärin enintään 6,5 %.

4. Liette on poistettava lietetaskuista kasvatuskauden aikana kahdesti viikossa ja laskeutusaltaasta kaksi kertaa kasvatuskauden aikana. Poistettu liete on sijoitettava sellaiseen paikkaan, josta se ei pääse valumaan vesistöön eikä pilaamaan käyttökelpoista pohjavettä. Liette on käsiteltävä ja sijoitettava Suomussalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ohjeiden mukaisesti.

Luvan haltijan on oltava selvillä toimialansa ja toiminnan päästöjen vähentämiseen liittyvän parhaan taloudellisesti käyttökelpoisen tekniikan kehitymisestä ja varauduttava sen käyttöönottoon.

Päästöt ilmaan

5. Laitoksen toiminta sekä rehun, lietteen, kuolleiden kalojen ja muiden jätteidensä käsittely on järjestettävä niin, ettei niistä aiheudu kohtuutonta hajua tai meluhaittaa.

Kaloja saa ruokkia ruokinta-automaateilla kahtena noin kahden tunnin jaksossa klo 08.00 ja 18.00 välillä. Ruokinta-automaatit ja rehusäiliöt on äänieristettävä sekä ruokinta-automaatit sijoitettava ja suunnattava mahdollisimman vähän lähiasutukseen melua levittävästi.

Jätteet ja niiden käsittely ja hyödyntäminen

6. Kalankasvatuslaitoksella on kaikessa toiminnassa huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei siitä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteet on lajiteltava. Jätteet kuten rehusäkit on toimitettava hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi toimijalle, jolla on oikeus vastaanottaa kyseistä jätettä. Luvan haltijan on muutoinkin järjestettävä jätehuolto ja jätteen kuljetus asianmukaisesti.

Kuolleet kalat on käsiteltävä ja sijoitettava Suomussalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Varastointi

7. Kalanrehut on varastoitava asianmukaisesti siten, etteivät vahinkoeläimet pääse niihin käsiksi.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

8. Luvan haltijan on oltava selvillä toiminnan ympäristövaikutuksista ja huolehdittava toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailusta sekä tarkkailutulosten raportoinnista tämän päätöksen liitteen 2 mukaisesti.

ELY-keskus voi tarkentaa käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmaa sekä kalasto- ja kalastustarkkailuohjelmaa.

9. Luvan haltijan on oltava selvillä laitoksen käyttämän veden määrästä. Virtaaman mittaus ja säätö on tehtävä ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Laitoksen käyttämä vesimäärä on havaittava ja kirjattava hoitopäiväkirjaan 1.5.–31.10. päivittäin ja muuna aikana vuodesta viikoittain.

10. Ruokinta-automaattien käytöstä asuttujen kiinteistöjen piha-alueilla aiheutuva melu on todennettava ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

11. Laitoksella ilmenevistä kalataudeista ja -kuolemista on ilmoitettava viipymättä ELY-keskukselle. Lisäksi kalataudeista ilmoittamisen osalta on noudatettava eläintautilain säännöksiä.

Muista ympäristön kannalta merkittävistä poikkeuksellisista tilanteista on ilmoitettava ELY-keskukselle ja Suomussalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toiminnan lopettaminen

12. Jos laitoksen toiminta lopetetaan lupakauden aikana, siitä on ennakoon ilmoitettava ELY-keskukselle ja Suomussalmen kunnan ympäristön-suojeluviranomaiselle. Laitosalue on saatettava sellaiseen kuntoon, ettei siitä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai terveyshaittaa.

Toiminnan loputtua on vedenkorkeuteen ja vedenjuoksuun vaikuttavien rakenteiden suhteen meneteltävä vesilain 2 luvun 31 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

OHJAUS ENNAKOIMATTOMAN VAHINGON VARALTA

Vahingonkärsijä voi vaatia luvan haltijalta korvausta ennakoimattomasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvasta tai muusta vesistöön kohdistuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta. Hakemus tulee tehdä aluehallintovirastolle. Ennakoimattoman vahingon korvaamista koskevan hakemuksen yhteydessä voidaan esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskeva vaatimus.

RATKAISUN PERUSTELUT

Lupamääräysten tarkistamisen edellytykset

Tätä päätöstä ja siinä annettuja lupamääräyksiä noudattaen hakemuksessa tarkoitettu kalankasvatus täyttää ympäristönsuojelulain, vesilain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamisen edellytykset

Kyseessä on Alanteen kalankasvatuslaitoksen ympäristöluvan lupamääräysten tarkistaminen. Lupaharkinta on tehty ja luvan myöntämisen edellytykset on ratkaistu Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 2.10.2001 antamalla päätöksellä nro 44/01/2. Toiminta säilyy nykyisellään ja vesistöön aiheutuvaa kuormitusta on määrätty vähennettäväksi. Toimittaessa lupamääräysten tarkistamista koskevassa hakemuksessa esitetyn ja tämän luvan tarkistettujen määräysten mukaisesti toiminnan voidaan katsoa olevan parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista Alanteen kalankasvatuslaitoksen olosuhteissa.

Toimittaessa tarkistettujen lupamääräysten mukaisesti toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapurussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Toiminta ei sijoitu kaavamääräysten vastaisesti.

Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 Vuokkijärven reitillä sijaitseva Alanteenjärvi on nimetty voimakkaasti muutetuksi ja sen ekologinen tila on luokiteltu hyväksi suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Vesienhoitosuunnitelman toimenpi-

deohjelmassa järvelle ei ole ehdotettu tilaa parantavia toimenpiteitä. Vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelman mukaan ympäristönsuojeluviranomaisten näkemys kalankasvatuksesta on sellainen, että toiminnasta aiheutuva kuormitus ei saa ainakaan kasvaa nykyisestä. Ominaiskuormitusarvoja ei voi käytännössä alentaa nykyisillä kasvatusmenetelmillä. Tuotannon lisääminen edellyttää vähemmän kuormittavan tekniikan käyttöön ottoa. Umpikassitekniikalla kuormitusta voidaan vähentää arviolta noin kolmasosaan nykyisestä, mutta menetelmän korkeat investointi- ja käyttökustannukset rajoittavat käyttöönottoa. Kasvatuksen siirtäminen tapahtuvaksi maa-altaissa antaisi mahdollisuuden käsitellä toiminnassa muodostuvia vesiä ennen vesistöön johtamista, mutta suurten vesimäärien puhdistamiseen ei toistaiseksi ole taloudellisia menetelmiä. Tarkistettujen lupamääräysten mukaisesti toimittaessa Alanteenjärven tila ei Alanteen kalankasvatustiloksen toiminnan seurauksena nykyisestäään heikkene.

Vesitalousluvan lupamääräysten tarkistamisen edellytykset

Aluehallintovirasto katsoo, että lisäveden johtaminen maa-altaisiin ja tätä varten tarpeellinen rakentaminen on tarpeen laitoksen riittävän vedenosaannin turvaamiseksi kaikissa olosuhteissa eikä sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Näin ollen luvan myöntämisedellytykset mainintasuuruuden vesimäärän johtamisen ja tarpeellisen rakentamisen osalta täyttyvät.

Lupamääräysten perustelut

Vesitalousluvan lupamääräysten perustelut

Kesäaikana kalankasvatustilokselle johdettavan vesimäärän lisääminen aiemman luvan mukaisesta määrästä on tarpeen laitoksen riittävän vedenosaannin turvaamiseksi kaikissa olosuhteissa. Vedenotosta ei ole aiheutunut eikä ennalta arvioiden lisäystä vedenotosta ja tarpeellisesta vesiteiden avartamisesta vastaisuudessakaan aiheudu kenellekään edunmenetystä.

Vesien johtuminen vastavirtaan Pölylahdelle on estetty lupamääräyksellä 1.

Rakenteita ja niiden kunnossapitoa koskevat määräykset ovat tarpeen valvonnallisista syistä sekä mahdollisten vesien käytölle aiheutuvien vahinkojen varalta.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Kalojen ruokintaan käytettävän kuivarehun määrää ja laatua sekä päästörajoja sekä lietteen poistoa koskevat määräykset ovat tarpeen vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi. Käytettävän rehun määrälle on asetettu valvonnallisista syistä kiinteä yläraja. Lisäksi aluehallintovirasto on katsonut, ottaen huomioon kalankasvatustiloksen kuormituksen vaikutukset Alanteenjärvestä, että rehumäärää (50 000 kg) ei ole mahdollista ylittää, jos fosforikuormitus ei ylitä. Hakemuksen mukaan rehun käyttö on vuosijaksolla 2001–2009 niinä vuosina, kun kalaa on kasvatettu, ollut keskimäärin 50 157 kg vuodessa ja fosforikuormitus keskimäärin 279 kg vuodessa sekä typpikuormitus 2078 kg vuodessa. Toteutunut rehun käyttö on lupamääräyksen mukainen, mutta fosforikuormitus on ollut vain 56 % lupamääräyksestä. Hakemussuunnitelman taulukon 7 tietojen perusteella aluehallintovirasto katsoo, että 320 kg vuotuinen fosforikuormitus ja 2 100 kg:n typpikuormitus antaa mahdollisuuden käyttää rehua luvan mukaisen 50 000 kg vuodessa. Käytettävän rehun määrä, on aikaisemman luvan mukainen.

Jätehuoltoa koskeva määräys on tarpeen jätteistä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja roskaantumisen estämiseksi.

Tarkkailu- ja raportointimääräysten perustelut

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentin mukaan muun muassa toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusta on annettava määräykset lupapäätöksessä. Ympäristölupavirasto vahvistaa käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailun luvassa, ja niiden olennainen sisältö esitetään tämän päätöksen liitteessä 2. Päästötarkkailuohjelma on tarkoitettu tuottamaan tietoa vesistöön joutuvasta kuormituksesta kaikissa olosuhteissa ja toiminnan eri vaiheissa. Oleelliset muutokset edellyttävät luvan muuttamista.

Hakemuksessa esitetyn sekä BB:n muistutuksen ja hakemuksen täydennyksen perusteella on tarpeen kertaluonteisesti selvittää melun vaikutus asutuille rantakiinteistöille.

Häiriöt ja muut poikkeukselliset tilanteet

Vahinkojen ehkäisemiseksi on tarpeen antaa määräys myös kalataudeista ja -kuolemista sekä merkittävien poikkeustilanteiden ilmoittamisesta.

Toiminnan lopettaminen

Ympäristönsuojelulain mukaan on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan lopettamisen varalta. Aluehallintovirasto katsoo riittäväksi antaa määräyksen ilmoituksen tekemisestä valvontaviranomaisille, jotka voivat antaa asiassa tarkempia ohjeita.

Vesilain mukaan ilman aluehallintoviraston lupaa ei saa poistaa sellaista rakennelmaa, jolla vaikutetaan vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun. Mikäli toiminta lopetetaan, tulee toiminnanharjoittajan toimittaa aluehallintovirastolle vesilain mukainen hakemus.

LAUSUNTO YKSILÖIDYISTÄ VAATIMUKSISTA

1. Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue ja
2. Kainuun ELY-keskuksen kalatalouden ryhmä

Vaatimukset on otettu huomioon ratkaisusta ja sen perusteluista sekä lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevällä tavalla.

4. Fortum Power and Heat Oy

Vaatus laitoksen vedenoton varmistamiseksi ja luiskien eroosiosuojauksesta ja mahdollisesti rajapyykeille aiheutuvista vahingoista on otettu huomioon lupamääräyksestä 2 ilmenevästi.

5. Alanteen lohkokunta, Alanteen osakaskunta ja AA

Aluehallintovirasto toteaa vaatimukseen luvan hylkäämisestä, että nyt on kysymyksessä lupamääräysten tarkistamisasia. Luvan myöntämisen edellytykset on ratkaistu Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 2.10.2001 antamalla päätöksellä nro 44/01/2. Muilta osin viitataan edellä ympäristölu-

van lupamääräysten tarkistamisen edellytyksiin sekä lupamääräyksiin ja niiden perusteluihin.

6. BB

Ruokinta-automaattien käyttöä on rajoitettu ja ruokinta-automaatit on määrätty äänieristettäväksi sekä sijoitettavaksi ja suunnattavaksi lupamääräyksestä 5 ilmenevästi. Melun osalta viitataan lisäksi lupamääräykseen 10. Kalankasvatuslaitoksen jätevesiä ei johdeta Pölylahdelle, jonka rannassa muistuttajan kiinteistö on. Vesien johtuminen sinne on otettu huomioon lupamääräyksestä 1 ilmenevästi. Lietteenpoistosta on annettu lupamääräys 4.

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Päätöksen voimassaolo

Lupa on voimassa toistaiseksi. Tarvittaessa aluehallintovirasto voi ympäristönsuojelulain 58 ja 59 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä muuttaa lupaa tai valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan.

Toiminnan harjoittaminen edellyttää, että luvan haltijalla on oikeus hanketa varten tarvittaviin alueisiin.

Lupamääräysten tarkistaminen

Mikäli luvan saaja aikoo jatkaa tässä päätöksessä tarkoitettua toimintaa vuoden 2020 jälkeen, on lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus toimitettava aluehallintovirastolle 31.6.2020 mennessä uhalla, että aluehallintovirasto voi määrätä luvan raukeamaan.

Lupamääräysten tarkistamista koskevassa hakemuksessa on esitettävä yhteenveto tarkkailutuloksista sekä selvitys lietteenpoistosta, laitoksen vaikutuksesta vesistön vedenlaatuun ja käyttökelpoisuuteen sekä muuhun ympäristöön, kalastoon ja kalastukseen sekä ehdotus tarvittavista hoito- ja muista toimenpiteistä vahinkojen poistamiseksi tai korvaamiseksi. Lisäksi hakemukseen on liitettävä tarvittavat selvitykset vaikutusalueen kalastuksesta ja kalastosta sekä ympäristökuormituksen vähentämiseksi toteutus-aikatauluineen ja kustannuslaskelmineen ja muut ympäristönsuojeluasetuksessa säädetty selvitykset.

Korvattavat päätökset

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 2.10.2001 antaman päätöksen nro 44/01/2 lupamääräykset.

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräyksiä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava ympäristönsuojelulain 56 §:n nojalla.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Tämä päätös tulee noudatettavaksi sen saatua lainvoiman. Sitä ennen on noudatettava ympäristölupaviraston päätöstä nro 44/01/2.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 41 §, 42 § 1 momentti, 43 § 1 ja 3 momentti, 45 § 1 momentti, 46 § 1 ja 3 momentti, 50 § 2 momentti, 52 § 3 momentti, 55 § 2 momentti ja 90 § 1 momentti

Vesilaki 2 luku 3 § ja 6 § 1 momentti sekä 9 luku 2 §

Jätelaki 4 ja 6 §

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Käsittelymaksu on 2 610 euroa. Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Perustelut

Alla mainitun oikeusohjeen mukaan kalankasvatustalosta (kalan lisäkasvu 20 000–100 000 kg/v) koskevan päätöksen käsittelymaksu on 5 220 euroa. Lupamääräysten tarkistamista koskevan lupahakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta, tässä tapauksessa siis 2 610 euroa.

Vedenottoa muuksi kuin talousvedeksi koskevan vesitalousasian käsittelymaksu on 1 740 euroa. Muun kuin alla mainitussa oikeusohjeessa erikseen mainitun vesilain 2 luvun mukaisen hankkeen käsittelymaksu on 1 220 euroa. Luvan tarkistamista koskevan hakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta eli 870 euroa ja 610 euroa.

Kun kysymyksessä on ympäristönsuojelulain 39 §:n mukaisessa yhteiskäsittelyssä käsitelty asia, peritään asian käsittelystä korkeimpaan maksuluokkaan kuuluvan asian käsittelymaksun suuruisen maksu eli 2 610 euroa.

Oikeusohje

Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista (1145/2009)

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Jukka Sihvomaa

Mikko Keränen

Kati Manu

Päätöksen ovat tehneet ympäristöneuvokset Jukka Sihvomaa ja Mikko Keränen (tarkastava jäsen). Asian on esitellyt esittelijä Kati Manu.

Tiedustelut: puh. 020 6361 020.

KM/es

Liite

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

- Valitusviranomainen** Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.
- Valitusoikeus** Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.
- Valitusaika** Valitusaika päättyy **31.1.2011**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
 - valittajan nimi ja kotikunta
 - postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
 - miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
 - mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
 - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
 - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
 - jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määrääjän viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 020 6361 020
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

- Oikeudenkäyntimaksu** Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 89 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräisiä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Liite 2

ALANTEEN KALANKASVATUSLAITOKSEN TARKKAILU

Käyttötarkkailu

Kalankasvatuslaitosten käyttötarkkailu toteutetaan pitämällä laitoksella hoitopäiväkirjaa. Hoitopäiväkirjaan merkitään päivittäin rehun tuotenimi, rae-
koko, määrä, laatu sekä fosfori- ja typpipitoisuus, käytetyt kemikaalit, lää-
keaineet ja rokotteet, kalataudit ja kalakuolemat, käytetyn pintaveden mää-
rä sekä tiedot kasvatetuista ja siirretyistä kalamääristä, lietteenpoistoista
(ajankohta, poistetun lietteen määrä, sijoitus) ja muista ympäristönsuojelun
kannalta merkityksellisistä tapahtumista ja toimintaa koskevat valitukset.

Hoitopäiväkirjat säilytetään laitoksella ja pyydetessä esitetään valvoille
viranomaisille. Luvan saajan tulee antaa Kainuun ELY-keskuksen pyytäes-
sä hoitopäiväkirjassa esitettävien tietojen luotettavuuden tarkistamiseksi
tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Hoitopäiväkirja on säilytettävä vähintään
siihen saakka, kun uudesta lupahakemuksesta annettava päätös on saa-
nut lainvoiman.

Päästötarkkailu

Näytteet otetaan laitokselle tulevasta ja lähtevästä vedestä heinä- ja elo-
kuussa kaksi kertaa kuukaudessa ja kerran syyskuussa.

Tulevasta vedestä otetaan kertainäyte ja lähtevästä vedestä vuorokauden
kokoomanäyte automaattisella näytteenottimella tai työpäivän aikana koos-
tuen vähintään viidestä osanäytteestä. Näytteet voi ottaa laitoksen henki-
lökunta laboratorion antamien ohjeiden mukaisesti, tarvittaessa pakastaa
ja toimittaa myöhemmin analysoitavaksi.

Näytteistä määritetään kokonaisfosfori ja kokonaistyppi.

Vuorokautinen ja vuotuinen fosfori- ja typpipäästö lasketaan käytetyn re-
humäärän ja rehun ravinnepitoisuuksien sekä kalojen lisäkasvun perus-
teella.

Näytteenoton yhteydessä laitoksen käyttämä virtaama mitataan jatkuva-
toimisella mittarilla tai muulla ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Vaikutustarkkailu

Vesistötarkkailu tehdään hakemuksen liitteenä 8 olevan tarkkailuohjelman
mukaisesti siten muutettuna, että vesistötarkkailu tehdään vuosittain elo-
kuussa.

Kasviplanktonitutkimus tehdään hakemuksen liitteenä 8 olevan tarkkailuoh-
jelman mukaisesti.

Kalasto- ja kalastustarkkailu tehdään hakemuksen liitteenä 8 olevan tark-
kailuohjelman mukaisesti ja vuoden 2011 jälkeen ELY-keskuksen kalata-
louden ryhmän hyväksymällä tavalla.

Raportointi

Hoitopäiväkirja tai sen kopio toimitetaan ELY-keskukselle kasvatuskauden
päätyttyä sen määräämänä ajankohtana. Kasvatuskauden päätyttyä, vii-
meistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä toimitetaan yh-
teenveto kalankasvatuslaitoksen kala- ja rehumääristä ELY-keskukselle
VAHTI-rekisteriä varten.

Päästötiedot lähetetään ELY-keskukselle sähköisessä muodossa siirrettäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ELY-keskuksen kanssa sovitavalla tavalla. Poikkeuksellisiin tuloksiin tulee liittää lyhyt kommentti. Vuosipäästöistä laaditaan yhteenveto, joka toimitetaan erikseen tai alueen yhteistarkkailuraportissa ELY-keskukselle helmikuun loppuun mennessä. Raportissa on käytettävä soveltuvin osin hyväksi ELY-keskuksen laitokselta ottamien näytteiden analyysitulokset.

Vesistö tarkkailun tulokset toimitetaan heti niiden valmistuttua tai viimeistään kuukauden kuluttua näytteenotosta Suomussalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä ELY-keskukselle suoraan vedenlaaturekisteriin siirrettävässä muodossa kolmen kuukauden välein. Poikkeuksellisiin tuloksiin tulee liittää lyhyt kommentti. Vuosiyhteenveto, jonka laadinnassa on soveltuvin osin käytettävä hyväksi ELY-keskuksen vesistöistä ottamien näytteiden analyysitulokset, valmistuu maaliskuun loppuun mennessä ja toimitetaan edellä mainituille viranomaisille ja Suomussalmen kalastusalueelle. Raportti voi olla osana yhteistarkkailuraporttia.

Kalasto- ja kalastustarkkailun tulokset raportoidaan osana Fortum Power and Heat Oy:n toteuttamaa Hyrynsalmen reitin tarkkailua.

Laadunvarmistus

Tarkkailussa käytetään vahvistettuja standardeja tai muita kyseisten viranomaisten hyväksymiä määritysmenetelmiä. Näytteenottajalla tulee olla riippumattoman sertifiointielimen varmistama tai valvovan viranomaisen hyväksymä pätevyys näytteenottoon.

Tarkkailua koskevissa yhteenvetoraporteissa esitetään tulosten lisäksi tarkkailua koskevat epävarmuustekijät sekä käytetyt laskentamenetelmät. Raportissa esitetään tarpeelliset tarkkailun tarkentamis- ja muutossuosittelut.